

Een prikaccident, en dan ...

Wanneer u gewond raakt door een prikaccident, loopt u risico op een bloedoverdraagbare aandoening. In deze folder leest u welke gevolgen een prikaccident kan hebben en wat het belang is van goede behandeling.

Wat is een prikaccident?

Een prikaccident is een verzamelnaam voor verwondingen waarbij u als verwonde persoon besmet kan raken met een bloedoverdraagbare aandoening. Met name hepatitis B, hepatitis C en HIV. Het gaat hierbij om prik-, snij-, bijt- of spatongevallen. Bij een ongeval moet er sprake zijn van contact met bloed, wondvocht of speeksel. Dit is soms moeilijk te beoordelen. Bloedcontact door spatten van bloed of met bloed besmette materialen vindt alleen plaats als het bloed terecht komt op de beschadigde huid of op de slijmvliezen van bijvoorbeeld neus, mond of oog.

Meest voorkomende prikaccidenten

De onderstaande prikaccidenten komen het meeste voor:

- Een ongeval waarbij de huid doorboord is met een scherp met bloedresten verontreinigd voorwerp. Bijvoorbeeld verwonding aan een gebruikte injectienaald of ander scherp instrument waar bloed/wondvocht aan zit.
- Een situatie waarbij via een beschadigde huid (wondje, kloof, eczeemplek) contact is met andermans bloed/wondvocht of met bloed verontreinigde lichaamsvloeistoffen. Bijvoorbeeld na een ongeval waarbij eerste hulp moet worden gegeven.
- Een situatie waarbij in slijmvliezen van de mond of in het oog bloedspatten/speeksel komen van een ander. Bijvoorbeeld bij een ongeval.
- Tijdens mond-op-mondbeademing waarbij er vrijgekomen bloed/speeksel van de gewonde/zieke in contact komt met de slijmvliezen in de mond van de helper. Bijvoorbeeld bij een aangezichtverwonding.
- Menselijke door-en-door bijtonden. Bijvoorbeeld tijdens verzet bij een arrestatie.

Beoordelen situatie

Hepatitis B, hepatitis C en HIV zijn alle drie virussen die via bloed overdraagbaar zijn aan een ander persoon. Het gemak waarbij deze overdracht plaatsvindt, is bij elke virusziekte verschillend en hangt van vele factoren af.

Om een goede inschatting te kunnen maken van het risico op een besmetting, beoordeelt de consultant van PrikPunt niet alleen uw situatie als slachtoffer/de gewonde, maar ook van de andere persoon (ook wel *de bron* genoemd). Bij u bijvoorbeeld wordt er bepaald hoe diep de verwonding is, hoe groot het risico is op overdracht van bloed/wondvocht en of u al preventief gevaccineerd bent tegen hepatitis B. Van de bron wordt uitgezocht *wie* het is en *of* deze persoon mogelijk geïnfecteerd is met één van de genoemde virussen. Gevraagd wordt of hij/zij zich hierop wil laten testen door bloedonderzoek.

De beoordeling en inschatting van het risico is vaak niet eenvoudig, daarom wordt zo nodig extra overleg gepleegd met medisch specialisten. Afhankelijk van de situatie geeft de consultant een advies voor uw eventuele behandeling.

Mogelijke gevolgen

Hepatitis B

Hepatitis B is van de drie virussen het makkelijkst overdraagbaar. Het virus veroorzaakt een leverontsteking waarbij de kans bestaat dat de besmette persoon het virus bij zich houdt, dus drager wordt. Als u in contact komt met bloed dat besmet is met hepatitis B, is de kans dat u hierdoor besmet wordt 30 tot 40%. Men raakt dus makkelijk besmet.

Besmetting kan plaatsvinden door:

- Uzelf te prikken aan een met hepatitis B besmette naald;
- Heel gewone dingen, zoals door meer personen gebruiken van tandenborstels of scheermesjes;
- Overdracht van geïnfecteerde moeder op kind tijdens de bevalling;
- Onveilige seks (of seks zonder condoom).

Er bestaat in Nederland de mogelijkheid om **preventief gevaccineerd** te worden tegen **hepatitis B**. Medewerkers in de gezondheidszorg en anderen die een grotere kans hebben om in aanraking te komen met hepatitis B, worden aangeraden om zich te laten vaccineren.

Wanneer er een reële kans is op besmetting met hepatitis B en u bent niet preventief gevaccineerd, kan de kans op besmetting *sterk verminderd* worden door direct te vaccineren met hepatitis B, zo nodig in combinatie met een behandeling met immunoglobuline (dit middel bevat menselijke antistoffen tegen hepatitis B).

Hepatitis C

Hepatitis C wordt veroorzaakt door het hepatitis C virus. Het is in Nederland een relatief zeldzame vorm van leverontsteking. Bij sommige risicogroepen zoals hemofiliepatiënten en spuitende drugsgebruikers komt hepatitis C wel veel voor (70%).

Besmetting kan plaatsvinden door:

- Gebruikte naalden;
- Prikaccidenten waarbij er een aanzienlijke hoeveelheid bloed is overgedragen;
- Overdracht van (besmette) moeder op kind rond de bevalling.

De kans op het oplopen van een besmetting met het hepatitis C virus bedraagt 5%.

Acute hepatitis C gaat in 80% van de gevallen over in een chronische vorm. De verschijnselen duren dan langer dan 6 maanden en het kan op termijn leiden tot levercirrose (leververvetting) en leverkanker. *Vaccinatie tegen hepatitis C is niet mogelijk.* Indien er een kans is dat u besmet bent geraakt met het hepatitis C virus, wordt er bloed bij u afgenomen om te kijken of de ziekte zich bij u ontwikkelt. Zodra dit zeker is zal de arts mogelijk beginnen met het inzetten van een therapie.

HIV

HIV is een virus dat de menselijke eigen afweer tegen ziekteverwekkers verzwakt. Iemand met een HIV-infectie wordt op den duur bevattelijk voor infecties. Met het uitbreken van die infecties spreekt men van de ziekte AIDS. Iemand die besmet is met het HIV-virus wordt in medische termen HIV-positief of seropositief genoemd. Bij een HIV-positief/ seropositief persoon zijn dan antistoffen in het bloed aanwezig. Als iemand HIV-positief is kan dit met de HIV-test worden aangetoond.

Besmetting kan plaatsvinden door:

- Gebruikte naalden;
- Prikaccidenten waarbij er een aanzienlijke overdracht van bloed plaatsvindt;
- Overdracht van geïnfecteerde moeder op kind rond de bevalling;
- Onveilige seks.

Vaccinatie tegen HIV is niet mogelijk. De behandeling van HIV bestaat momenteel uit een combinatie van een aantal medicijnen, waarbij het virus niet vernietigd wordt maar wel het uitbreken van de ziekte AIDS zoveel mogelijk wordt uitgesteld.

Daarnaast is uit onderzoek gebleken dat wanneer er een kans is geweest op overdracht van het HIV-virus, het zinnig is om zo snel mogelijk en uiterlijk binnen 24 uur te starten met het innemen van HIV-remmende medicijnen, om zo overdacht van het virus te blokkeren. Dit noemt men het PEP-protocol (Post Exposure Profylaxe). Deze medicijnen moeten gedurende een maand volgens vast schema worden ingenomen. Indien er een aannemelijke kans is dat u in contact bent geweest met het HIV-virus, zal de arts aanbevelen om direct te starten met het innemen van deze medicijnen. Daarnaast is het belangrijk om te weten of de bron werkelijk het virus bij zich draagt. Om dit te kunnen onderzoeken moet deze persoon schriftelijk instemmen met bloedafname en test. Het is dus van belang om te achterhalen wie deze persoon is.

De kans dat iemand daadwerkelijk besmet wordt met het HIV-virus, is 0,3% bij een prikaccident aan een persoon die het virus bij zich draagt. Dit betekent dat er goed overwogen moet worden of het echt noodzakelijk is om met het PEP protocol te starten.

Nazorg

In deze folder geven wij u informatie over de mogelijke gevolgen van een prikaccident voor uw gezondheid. Behalve op "medisch" terrein, kan een prikaccident ook op psychisch terrein gevolgen hebben. Daarover het volgende. Hoewel de medewerkers van PrikPunt u zo goed mogelijk informeren, kan het toch zijn dat u zich ongerust blijft maken over de gevolgen van een prikaccident. Dat kan te maken hebben met eerdere ervaringen met accidenten, met uw eigen gezondheid of een opeenstapeling van vervelende gebeurtenissen. Ook kunt u een beeld hebben van de bron, dat u ongerust maakt.

U kunt met vragen of zorgen over het accident altijd nogmaals contact opnemen met PrikPunt. De medewerker van PrikPunt bespreekt met u of verwijzing gewenst is naar een collega die met u kan doorpraten over uw beleving. Anders is ook verwijzing naar een vertrouwenspersoon in uw eigen organisatie mogelijk.

Wilt u verwezen worden en geeft uw werkgever daarvoor toestemming, dan krijgt u naam en adres van de vertrouwenspersoon of bedrijfsmaatschappelijk werker bij uw werkgever of u wordt gebeld door de collega van PrikPunt. Dat is altijd iemand die extra is geschoold voor de begeleiding. Zij bespreekt met u uw vragen of zorgen en geeft zo nodig advies. Na ongeveer twee weken neemt zij nogmaals contact op. Blijken er dieper liggende oorzaken te zijn voor uw ongerustheid, dan kan zij een vervolgtraject met u en uw werkgever bespreken.

Tot slot

Het kan zijn dat u na het lezen van deze brochure nog vragen heeft. Neem dan gerust contact op met onze meldlijn via **0800 - 77 454 63**.